

El meu Amic

Esteve Miralles

«Una nació, ve a recordar i a oblidar de la mateixa manera que ho fa un individu? O existeixen diferències importants? Què són, exactament, els records d'una nació? On es conserven? Com es conformen i es controlen? Hi ha moments en què oblidar és l'única manera d'aturar els cicles de violència, o d'aturar que una societat es desintegri en el caos o la guerra? D'altra banda, es poden, de debò, construir països lliures i estables sobre els fonaments d'una amnèsia deliberada i d'una justícia frustrada?»

KAZUO ISHIGURO (2017)

I

Subtilitat

El meu Amic

1

Ara no hi puc parlar, amb el meu Amic. Ha desaparegut.

El meu Amic és un professional convencional, un home seriós, discret.

2

No m'ho sé explicar. I no se m'ha acudit fer altra cosa que anotar els records del poc que ell mateix em va anar explicant, i buscar l'ajuda de la memòria dels pocs confidents que va tenir.

Tots han coincidit en una cosa mateixa: el meu Amic no els havia explicat res de la seva vida de parella fins que la parella es va trencar, i fos el que fos que els n'explicava, els ho va dir una vegada i prou.

Hi ha algun episodi que he pogut contrastar amb dues fonts, però la majoria dels fets els va relatar una sola vegada a una única persona.

És com si hagués volgut escampar un puzle incompletable. Potser s'avergonyia de no haver sabut entendre a què s'enfrontava. Potser creia que entendre era —seria— feina dels altres.

O de ningú.

3

Soc un historiador en crisi, i —enmig de les meves distraccions de l'any Tretze— en lloc d'obrir els lligalls que tinc davant, i apilats per terra, i a l'ampit de la finestra, en aquest despatx en què ningú no em vigila, m'he posat a transcriure records del meu Amic. No tinc un propòsit definit, ni un projecte de recerca en marxa; és el que faig, de moment, per ara. Compilo records. D'ell. Per exemple:

4

El dia abans de l'enterro del seu pare, al final de l'estiu de l'any Dotze, es va presentar a la casa familiar un, diguem-ne, Home fosc.

El meu Amic, sorprès (i molest), li va obrir la porta i el va convidar a entrar. El, diguem-ne, Home fosc va saludar la vídua i es va asseure al sofà de la casa per mantenir-hi una conversa habitual de circumstàncies.

El meu Amic sabia que aquell, diguem-ne, Home fosc havia mentit, enganyat, insultat i perjudicat professionalment el seu pare, i que també havia amenaçat o intimidat algunes de les amistats del seu progenitor.

Però va elegir ser elegant, i evitar a la seva mare anciana, aquell dia, una situació violenta; explícita, vull dir, visible.

5

Quan la conversa es va esllanguir, aquell, diguem-ne, Home fosc va demanar de poder veure el cadàver.

6

Li van fer saber que el cos era al tanatori, i que no s'hi faria vetlla.

7

El diguem-ne Home fosc, de cop, no va poder evitar d'exhibir al rostre una decepció profunda.

El meu Amic creia més del compte, suposo, en aquesta mena de justícia. Ho dic per com s'ho va explicar. No sense dubtes; suposo.

8

Soc un historiador en crisi, i a més dels records transferits, recullo papers que em venen a trobar. Vull dir que m'arriben papers del meu Amic, papers que algú altre li va adreçar. Els llegeixo. Per exemple: «T'he dit moltes coses que eren barrica-des on amagar-me i des d'on acarnissar-me amb tu.»

9

Aquesta és la frase més semblant a una disculpa que la Poeta incapaç d'escriure poesia li va dir, al meu Amic, al llarg de ca-torze anys.

Bé, de fet, l'hi va escriure; l'hi va deixar escrita. Escrita en un paper on també li deia coses com que regués les plantes.

El més inquietant, però, per mi, és la frase —una altra— que apareix després d'aquest «acarnissar-me amb tu». La frase inquietant, posterior, diu: «Em fa vergonya però és així.»

I encara: «Avui em sento més neta.»

Any Tretze, i aquesta situació: el meu Amic ha desaparegut.

És una persona discreta, i la nostra relació era cordial, però distant, i malgrat les progressives aproximacions dels anys en què vam compartir despatxos, mai no va fer-me confidències íntimes.

La seva vida de parella no era un tema en què s'aturés, més enllà de comentaris tòpics sobre la pesantor de certes obligacions familiars, o l'origen de certes peces de roba que incorporava al seu vestuari auster.

Poques confidències, doncs, però una conversa viva, plena d'idees sòlides, i sobretot moltes preguntes, molta curiositat; m'escoltava amb atenció, i em feia xerrar sobre les meves recerques, i s'interessava pels detalls, i estirava cada fil fins que el fil s'extingia, i si jo esbossava un primer intent de repetició d'alguna cosa, de seguida suggeria un aspecte nou, amb una naturalitat lleugera, però amb determinació, amb una certa contundència.

Per això aquell dia del dinar em vaig sentir descol·locat. Comptava que aquell seria un altre més d'aquells dinars nostres, tan plens d'afecte i de simpatia mútua.

I quan el meu Amic va començar a explicar-se, vaig veure que difícil que podia arribar a ser conèixer un home espantat.

La veritat és que encara no em sento gaire capaç de transcriure aquí el que em va deixar saber aquell dia, que és la història d'aquest últim any d'ell. Però, de moment, per començar per alguna banda, l'explicaré.

La conec perquè el meu Amic me la va esbossar esquemà-

ticament amb una fredor quirúrgica. I també perquè l'atzar —deixeu-m'ho dir així— m'ha posat a les mans dues notes de la Poeta incapaç.

Ja he esmentat la nota en què li reconeix que el que la Poeta havia fet amb ell era «acarnissar-me amb tu». I en què s'auto-exculpava, purificada, «més neta», sense sentir que calgués haver fet res més que haver-se avergonyit.

La segona nota té una estructura sentimental —deixeu-me dir-ho així— ben similar. Ella li diu: «Sé que una part del que et fa estar malament em correspon a mi. I que en gran mesura es tracta que et sents maltractat.» I afegeix: «T'hi sents i me'n faig càrrec. Perquè sé que et vaig tractar malament: desconfiant de tu, veient en tu un perill, malinterpretant-te.»

I conclou: «Per tant, vull que sàpigues, i t'ho escric, que tot el que faig ho faig sense fugir del mal moral i emocional que sé que t'he causat.»

Però el sentiment final que s'imposa a la nota, l'última paraula, és que aquella dona està: «dolguda».

Amb ell.

12

El pare del meu Amic discret —com ja he anotat— va morir a principi de setembre de l'any Dotze, després d'un estiu penós i després de més de dos anys de malaltia.

Al cap d'uns dies, el meu Amic i la Poeta incapaç van fer l'amor per darrer cop. Va ser un coit fred.

En un moment d'aquells dies, la Poeta, en actitud de protesta, bel·ligerant, li va dir: «Jo necessito fer vacances.»

13

Al cap d'unes poques setmanes, ella va abandonar l'habitació conjugal i es va instal·lar en una altra habitació del pis compartit.

Aquella mateixa nit tardoral, la del trasllat intradomiciliari, ell acabava de rebre un email: un seu Mestre, molt pròxim, íntim, havia caigut en coma, després d'una malaltia fulminant que li havien detectat mesos enrere.

De seguida, ho va explicar a la Poeta: «Està en coma.»

14

Aquella mateixa setmana van visitar, junts, el Mestre malalt, acompanyats d'una Tercera persona.

Camí de l'hospital, la Tercera persona i la Poeta parlaven, i la Poeta li va preguntar, sorpresa, i sincerament: «Així, està en coma?»

15

El Mestre malalt va morir al cap d'uns dies. Sortint del funeral, uns quants amics van anar a dinar.

Van poder parlar una estona del mestre perdut. De seguida, però, la Poeta incapaç va proposar als presents un viatge internacional. Havia consultat les ofertes per al pont de desembre, i hi havia preus raonables.

La Poeta va concentrar l'atenció, aleshores, en l'únic comensal que ho sospesava.

La Poeta incapaç seguia una teràpia, i pel que ella deia, la terapeuta li havia confirmat la idea que el meu Amic discret la maltractava.

La Poeta sentia que estava fent molt per ell: en concret, feia molts esforços per no acarnissar-s'hi.

Cada cop que la Poeta tornava de teràpia, el meu Amic rebia esbroncades dramàtiques, escridassades acusadores. Sense mesura.

La Poeta s'havia fet diagnosticar també una depressió, i la medicació l'havia fet encara més obsessiva i implacable. La seva tàctica, pel que m'han confirmat alguns coneguts comuns, era esperar que el meu Amic li supliqués que tornés al llit conjugal.

I alhora, sí, alhora, també el volia fer fora de casa.

Perquè ja havia començat una relació, en secret, i feia mesos llargs, amb un altre home.

La Poeta insistia, a crits, que havien de parlar. I el meu Amic —que, de l'altre home, no en sabia res— es va oferir a escoltar-la, a canvi que, després, ella l'escoltés.

El meu Amic la va escoltar, i amb el seu permís va prendre unes notes.

L'endemà, la Poeta li va robar les notes. I la conversa inversa, pel que he pogut saber, no va tenir lloc. Ella, no va trobar el moment.

La història esquemàtica d'aquell últim any del meu Amic, segurament, no caldria relatar-la. Però soc un historiador en crisi, i necessito anotar-ho tot, tot el que sé, del meu Amic desaparegut i de la seva vida de parella. En resum:

Sé que al final se separen i, per resoldre la separació, intenten parlar de la qüestió del pis compartit, del qual són copropietaris; acorden fer-se propostes encreuades; la Poeta fa una proposta dura que el meu Amic rebutja; el meu Amic fa una contraproposta; la Poeta s'enfada, no respon i li comunica, amenaçant, que li trucarà de part d'ella una advocada; el meu Amic, en lloc d'una trucada, rep una carta de l'advocada de la Poeta i truca ell a la lletrada en qüestió, i li demana que, sisplau, abans de res més, li responguin la seva contraproposta pendent.

Passa dos mesos sense notícies; la Poeta incapaç li diu que ha canviat d'advocada i li proposa tornar a negociar; dues advocades (la de cadascú) i ells dos parlen, i la Poeta admet que no havia entès la contraproposta que s'havia negat a respondre; la Poeta i la seva segona advocada amenacen amb dur el tema al jutjat; el meu Amic els demana que negociïn o que amenacin, però o una cosa o l'altra, sisplau; acorden negociar; acorden tornar a encreuar propostes; encreuen propostes —la d'ell continua sent superior— i la Poeta torna a l'amenaça de demandar-lo, si no accepta que ella es quedi el pis. El meu Amic, finalment, accepta que la Poeta es quedi el pis, i que se'l quedi per l'import que li ofereix (inferior, substancialment, al d'ell), però demana, a canvi, un temps. Un temps negociable.

La Poeta s'hi nega i presenta als jutjats la demanda.

Aniran, doncs, a judici.